

מִנּוֹרָה

გამოცდის
1993 წლის
მარტიდან

დამოუკიდებელი ებრაული გაზეთი საქართველოში

„MENORA“ INDEPENDENT JEWISH NEWSPAPER IN GEORGIA

מִנּוֹרָה

„МЕНОРА“ НЕЗАВИСИМАЯ ЕВРЕЙСКАЯ ГАЗЕТА В ГРУЗИИ

მეც-ის აღმასრულებელი ვიცე-პრეზიდენტი მოუწოდებს

კიევის ხელისუფლებამ გადაწყვიტა ქალაქის მოსკოვის პროსპექტს სახელი გადაარქვას და უწოდოს სტეპან ბენ-დერის, იმ ადამიანის სახელი, რომლის ორგანიზაციაც უკრაინაში პოლონელთა და ებრაელთა ხოცვაში მონაწილეობდა. ამასთან დაკავშირებით მსოფლიოს ებრაელთა კონგრესის აღმასრულებელმა ვიცე-პრეზიდენტმა რობერტ ზინგერმა შემუშავება გამოხატა:

— ეს ფაქტი ეჭვძვეშ აყენებს იმას, რომ დღევანდველ უკრაინაში ნამდვილად სცემენტ ჰატიგს სხვადასხვა ეთნიკურ ჯგუფებს და შეუძლიათ კრიტიკულად შეაფასონ წარსული. ჩვენ გაოგნებული ვართ იმით, რომ დედაქალაქის მუნიციპალიტეტმა გადაწყვიტა პროსპექტს უწოდოს იმ ადამიანის სახელი, რომლის მიმდევრებიც გერმანულ ესკადრონებში შედიოდნენ და პოლოკურსტის წლებში ებრაელთა ხოცვაშიც არიან გარეული. ეს ხედება მაშინ, როცა კიევში ეპირებიან გახსნან პოლოკურსტის მუზეუმი და ბაბი იარის ტრაგიკულ მოვლენების 75 წლისათვის აღსანიშნავად ვემზადებით. კიევის ხელისუფლებას მოვუწოდებთ, კარგად განჭვრიტონ, თუ რაგვარი შედეგი მოჰყვება ამ ფაქტს.

როგორც საიტი სტრანა.გა იუნიკურა, კიევის მერმა ვიტალი კლიჩკომ უარი განაცხადა ეპასუხნა კითხვაზე მოსწონს თუ არა, მას სახელის ასეთი გადარქმევა. „მთავარია, საზოგადოებრიობას მოსწონდეს“ დასძინა მან.

ბანაკი „შორაშიმ“ ბაკურიანში

ბაკურიანში, სასტუმრო „თრიალეთში“ 4-13 ივლისს მუშაობდა საერთაშორისო ებრაული საბაგვეო ბანაკი „შორაშიმ“ („ფესვები“).

„შორაშიმის“ ტრადიციული ამოცანა გახლავთ მოზარდებს გააცნოს ისრაელის და დიასპორის — კავკასიის ებრაელობის ტრადიცია, ისტორია, კულტურა და ჩვეულებები. მიმდინარე წელს, „შორაშიმი“ დაავინანა ებრაულმა სააგენტო „სოხნუთი“, ევრაზიის ებრაელთა კონგრესის კიევის ოფისშა, და შშობელთა საკედლმექდო შენატარება. ბანაკის საორგანიზაციო მხარდაჭერა განახლდებოდა ევრაზიის ებრაელთა კონგრესის კიევის ოფისშა თანამშრომელთა და მოხალისეთა ჯგუფმა, უკრაინის „ვაადმა“ და თბილისის ებრაელთა კულტურულ-საგანმანათლებლო ფონდმა, „სოხნუთის“ საქართველოს ნარმომადგენლობამ. ბანაკში იყო 90 ბავშვი საქართველოდან, უკრაინიდან, ისრაელიდან (ქალაქები: თბილისი, გორი, ბათუმი, იერუსალიმი, ხაიფა, თელ-ავივი, სულონი, კიევი და სხვ.).

ბანაკი „ტოლერანტობის საფუძვლები“ საქართველოში

21 აგვისტოს ახალციხის მისასვლელთან, სოფ. ანულიშვილი გაიხსნა ბავშვთა ბანაკი „ტოლერანტობის საფუძვლები — კავკასია 2016“.

ანულის ბანაკში ჩამოვიდა 61 მოზარდი უკრაინიდან, სომხეთიდან, რუსეთიდან, ცხადი, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებიდან. ესენი არიან აზერბეიჯანული, სომხური, იეზიდური, ოსური, ქართული, რუსული თემის ნარმომადგენელთა შვილები. ბანაკის 26 აღმზრდელი და თანამშრომელი სიხარულით შეეგძა ბავშვებს. საბაგვეო ბანაკის გახსნისას, ბავშვებმა თავი იგრძნეს არგონავტებად, რომელთა გემი მეკობრეთა კუნძულს მიადგა, სიმღერებით, ცეკვებით, მოლაპარაკებითა და ზღვის ღმერთის — პოსტიდონის დახმარებით მოზარდებმა „მეკობრეებთან“ კონსენსუსს მიაღწიეს. მეტიც „მეკობრეები“ ბანაკში მოინვიეს სასწავლებლად.

საბაგვეო ბანაკი „ტოლერანტობის საფუძვლები — კავკასია 2016 დააფინანსა ევრ-აზის ებრაელთა კონგრესის კიევის ოფისმა და უკრაინის ეროვნულ თემთა კონგრესმა.

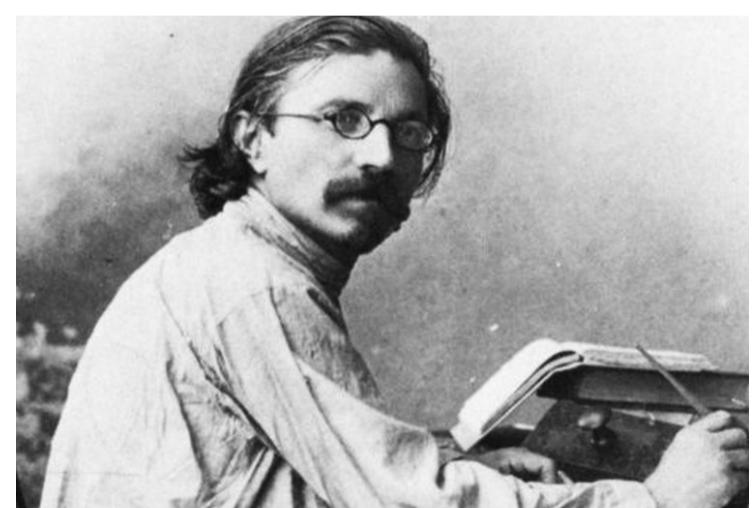
შეხვედრა გაეროს გენერალურ მდივანთან

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური მდივნის პან გი მუნის ისრაელში ვიზიტის დღებში გაიმართა პან გი მუნის დაბურული შეხვედრა ისრაელის საქმიანი და სამეცნიერო წრეების ნარმომადგენლებთან. შეხვედრაში მონაწილეობდნენ ევრაზიის ებრაელთა კონგრესის პირველი ვიცე-პრეზიდენტი მიხეილ მირილაშვილი და ეს ებრაელთა კონგრესის გენერალური მდივნის მოადგილე დავით ბერი იაკობი. შეხვედრაზე აღინიშნა გაეროსა და ისრაელის საერთაშორისო საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ურთისაშორისობრივი საკითხი. ეს საჭიროა იმისთვისაც, რომ გაეროს პქონებს სრული წარმოდგენა იმაზე, თუ რა აღლვებს ისრაელის საზოგადოებრიობას.

მოგვიანებით გაიმართა მიხეილ მირილაშვილისა და ხამ ბერი იაკობის შეხვედრა გაეროში ისრაელის მუდმივ ნარმომადგენლებთან დანი დანონთან. შეხვედრაზე განხილული იქნა ურთიერთობის პრაქტიკული საკითხები.

შალომ აღეიხემის გარდაცვალების 100 წლისთავი

დიდი ებრაელი მწერლის — შოლომ აღეიხემის გარდაცვალების 100 წლისთავთან დაკავშირებით კიევში ევრაზიის ებრაელთა კონგრესისა და უკრაინის „ვაადმა“ დაფინანსებით გამართა სამეცნიერო კონფერენცია.

შეკრებილთ მისასალმებელი სიტყვით მიმართეს დავით ფიშმანმა (ებრაული თეოლოგიური აკადემია), იოსებ ბერისელმა (ევრაზიის ებრაელთა კონგრესის გენერალური საბჭოს თავმჯდომარე) და როსტისლავ კარანდევემა (უკრაინის კულტურის მინისტრის მოადგილე).

სამეცნიერო კონფერენციის მარტინ გერმანელმა, ისრაელმა, ამერიკელმა, ლიტველმა, უკრაინელმა, შვედმა შეცნიერება.

მარსელის სინაგოგა

მეჩეთად იქცა

ცნობა ევროპის ამათუ იმ ქვეყანაში სინაგოგის გაყიდვის თაობაზე, უკვე აღარავის აკვირვებს. შეიძლება ამ შემთხვევაში ინტერესი გამოიწვიოს მხ-ოლოდ იმან, თუ ვინ არის ის, ვინც სინაგოგა შეისყიდა, ისე, როგორც ეს მოხდა მარსელში. მარსელის თემბა სინაგოგა „ორ თორა“ 400 ათას ევროდ მიჰყიდა მუსლიმური კულტურის ასოციაციას „ალ ბადრი“. ამ ასოციაციას განზრახული აქვს ყოფილი სინაგოგა მეჩეთად აქციოს.

„ორ თორა“ 1962 წელს გაიხსნა. აქ ძირითადად ალუირიდან გამოსული ეპრაელები ლოცულობდნენ. იმის გამო, რომ ეპრაელები მარსელის ცენტრს სტოვებინ და ქალაქის გარეუბნებში იდებენ ბინას, „ორ თორაში“ მლოცველი გაიშვიათდა—ამ 250 ადამიანზე გათვლილი სინაგოგაში, მინიანიც კი ძლივს იყრიბებდა. აქედან გამომდინარე, თემის ხელმძღვანელი რაპი ამარი პოზიტიურად მოეკიდა შენობის გაყიდვის საკითხს. მითუმეტეს რომ მარსელში 1990 წლიდან სინაგოგთა რაოდენობა გაიზარდა—იყო 32 სინაგოგა, დღეს—58. რაპი ამარმა ამ ფაქტთან დაკავშირებით თქვა: „ღმერთი ყველას-თვის ერთია, მთავარია (კვლილებები ჰარმონიულად მიმდინარეობდეს“

დემოგრაფიული ცვლილებები კი, მართლაც, თავის დღის ნესრიგს გვეკარ-ნახობს: დღეს მარსელის მოსახლეობა 850 ათასი ადამიანია, ამათგან 220 ათასი ისლამის მიმდევარია. „ორ თორას“ მეზობლად მდებარე მეჩეთი პარა-სკევის ლოცვისას ხალხს ვერ იტევს და ბევრს შენობის გარეთ, ტროტუარზე უწევს ლოცვა.

საკითხი, მართლაც მწვავეა: საფრანგეთის ხუთმილიონიან მუსლიმურ მო-
სახლეობას აღარ ჰყოლნის ორიათას ხუთასი უკვე მოქმედი და 300 მშენებარე
მეჩეთი. ამიტომ პარიზის მთავარი მეჩეთის იმამმა დალილ ბუბაკერმა ჯერ
კიდევ რამდენიმე წლის წინათ გამოსთქა მოსაზრება: შეიძლება კათოლი-
კური ტაძრები გაქციოთო მეჩეთებად. ეს იდეა ბევრს არ მოეწონა, მათ შორის
გახლდათ საფრანგეთის იმდროინდელი პრეზიდენტი სარკაზი. სინაგოგის
მეჩეთად გადაქცევა კი, თუ გავითვალისწინებთ საფრანგეთის ებრაელობი-
სა და მუსლიმების ურთიერთდამოკიდებულებას, კიდევ უფრო საჭოჭმანო
საკითხია—იგივე რაბი ამარმა ამ რამდენიმე თვის წინათ მარსელის ებრა-
ელობას გამოუცხადა შექმნილი მტრული სიტუაციის გამო შეგიძლიათ ქა-
ლაქში უქუდოდ იაროთო, თუმცა, საფრანგეთის მთავარი რაბინი ხამ კორსია
ამ მოსაზრებას არ დაეთანხმა.

მარსელის 70 ათასიანი ეპრაული თემი საკმაოდ ტრადიციულია — აქ ძალიან ცოტა შერეული ქორწინება. ქალაქის ეპრაული ბავშვების თითქმის მესამედი ეპრაულ სკოლებში სწავლობს. მეორე მესამედი კი ამათუიმ ეპრაულ განათლებას ღიაბულობს.

თუ მოლოცველთა დიდი ნაწილი საცხოვრებლად სხვა რაიონში გადავიდა, ებრაული კანონი სინაგოგის გაყიდვას დასაშვებად მიიჩნევს. დღეს ეთნოსებს შორის ერთობ რთული მოვლენები ხდება: ამერიკის პატარა ქალაქ რესტორში(ცირკინიის შტატი) მუსლიმები ებრაული თემის თანხმობით სალოცავად სინაგოგას იყენებენ. მას შემდეგ, რაც ექსტრემისტებმა კანადის ქალაქ პიტერბოროში მეჩეთი გადაწვეს, ებრაელებმა მუსლიმებს უფლება მისცეს თავიანთ სინაგოგაში მათაც ჩაატარონ ლვთისმსახურება. ასეთ შემთხვევაში რაპინები ესაიას სიტყვებს იხსენებენ: „ჩემი სახლი ყველა ხალხის სალოცავი სახლი იქნება.“ ნიუ-იორკის ბრძნესის რაიონში კი პირიქითაა: შეის მუსა დარამის იზიციატივით, მეჩეთში „მაჯიდ ალ იმანი“ „ხაბადის“ მინიანს სალოცავი ადგილი გამოუყვეს. ევროპაში სულ სხვა სიტუაციაა, თუმც ბელგიის ქალაქ არლონში მუსლიმები პანია ებრაულ თემს 1865 წელს აშენებული ძეგლი სინაგოგის აღსადგენად ფინანსების მოზიდვაში ეხმარებიან. ანალოგიურად მოიქცა ბრიტანეთის ქ. ბრედფორდის მუსლიმური თემი—ისინ ერთობ მცირერიცხვან ებრაულ თემს ასევე სინაგოგის რეკონსტრუქციისათვის ფინანსების მოზიდვაში ეხმარებიან.

შეიძლება ითქვას, რომ ყველაფერი ეს ცალკეული შემთხვევებია, მაგრამ ეს ცალკეული შემთხვევები იძლევა იმის იმედს, რომ სხვადასხა ეთნიკური, კონფესიური ჯგუფებს მშვიდობიანი თანაარსებობის იდეა არ გადაგვარებულა.

1.6 მილიარდი შეკველი საჩუქრად უნივერსიტეტი

ამერიკაში ქ. სან-დიეგოში მცხოვრებმა მოხუცმა ცოლ-ქმარმა—დოქტორმა პოვარდ მარკუსმა და მისმა მეუღლემ ლოტიმ ბერშევის დავით ბენ-გურიონის სახ. უნივერსიტეტს საჩუქრად დაუტოვა 400 მილიონი დოლარი (მილიარდ ქუსასი მილიონი შეკველი).

ცოლ-ქმარმა მარკუსებმა ბერძენის უნივერსიტეტში მიმდინარე კვლევების თაობაზე 1997 წელს შეიტყვეს — ამ უნივერსიტეტში მარილოვანი წყლის გამტკნარებისა და უდაბნოს ეკოლოგიის საკითხებზე მუშაობენ. მარკუსები შეიჩნია კვლევით უზუნველყოფაზე, რომ წყლის გამტკნარებისა და წყლით უზუნველყოფა არის გარანტი ახლო აღმოსავლეთში მშვიდობის დამყარებისა. ამიტომ მარკუსების ოჯახი ფინანსურ მხარდაჭერას უნდღნენ უნივერსიტეტის კვლევებს — სტუდენტებზე სტიპენდიების გაცემა, ლაბორატორიების შექმნა.

ლოტი და ჰოვარდ მარკუსები მეორე მსოფლიო ომის წინ გაიქცნენ ფაშისტური გერმანიდან. მეოცე საუკუნის 60-იან წლებში მეგობრის მეოხებით გაიცვნეს და მანყები ფინანსისტი უორენ ბაფეტი, რომელიც მოგვიანებით პლანეტის უმდიდრესი ადამიანი გახდა. ცოლ-ქმარმა მარკუსებმა ბაფეტს თავიანთი დანაზოგი თანხა მიანდეს, ბაფეტმა ეს ფული კომპანიის შექმნაში ჩადო. მალე ინვესტიციამ სერიოზული შემოსავალი მოიტანა და ცოლ-ქმარმა დაიწყო ბერძევის უნივერსიტეტის დაფინანსება.

როცა ადამიანები რესტორანში ისხდნენ...

ივნისში, ერთ-ერთ საღამოს, როცა თელ-ავიველები სავაჭრო — გასართობ კომპლექს „სარონას“ რესტორანში ისხდნენ, ორი, როგორც წერენ, რესპექტაბელურად ჩამული პალესტინელი ახალგაზრდა შევარდა რესტორანში და სროლა ატეხა. დაიღუპა ოთხი ადამიანი, დაიჭრა 16. ერთი ტერორისტი ადგილზე დაჭრეს, მეორემ მიმაღვა მოახერხა.

ამ ტერაქტთან დაკავშირდებულია ერთი ფაქტი, რომელიც კარგად ახასიათებს, თუ როგორ გარემოში უზდებათ ცხოვრება ისრაელებებს და როგორია მათი მზადყოფნა: სროლის ხმა, შეძახილები რომ მოესმათ, რესტორნის გვერდით მცხოვრები ცოლ-ქმარი (მამაკაცი „მოსადის“ ყოფილი თანამშრომელი გახლდათ), სახლიდან გამოვიდა, რათა საჭიროების შემთხვევაში, დახმარება აღმოეჩინათ იმათვის, ვისაც ეს დასჭირდებოდა. სადარბაზოსთან ერთი შეშინებული ახალგაზრდა პალესტინელი შემოხვდათ: „მიშველეთ, იქ სროლა იყო და იქნებ, მომასულიეროთ, წყალი დამალევინოთ“ ახალგაზრდა შინ შეიყვანეს, წყალი მიაწოდეს, დაბრძანდით, დაისვენეთო, მასპინძელი მამაკაცი კი ისევ ტერაქტის ადგილისაკენ გაეშურა, სახლში მეუღლე და „შეშინებული“ ახალგაზრდა დატოვა. ტერაქტის ადგილას რომ მივიდა, დაინახა, რომ ტერორისტი ისევე იყო ჩაცმული, როგორც მისი „შეშინებული“ სტუმარი. ძველი მოსადელი პალესტინელი ჭაბუკის ეშმაკობას მიხვდა, სასწრაფოდ უკან დაბრუნდა—მეუღლე საფრთხის ქვეშ იყო. „შეშინებული“ ჭაბუკი სავარძელში იჯდა. მყის განაიარალა, ხელბორკილი დაადრ და პოლიციას ჩააბარა.

გარდაიცვალა 113 წლისა

ივლისის დამდეგს აშშ-ში,ქალაქ უკატერში გარდაიცვალა 113 წლის ქალბატონი გოლდი მიხელსონი—ამერიკის ყველაზე ხანდაზმული ქალბატონი, გოლდა მიხელსონს—ყველაზე ხნოვან ებრაელ ქალს მსოფლიოში ერთი დღელამის შემდეგ 114 წელი შეუსრულდებოდა. ყველაზე ხანდაზმული ებრაელი ქალბატონი იგი გახდა შარპან, მას შემდეგ, რაც 114 წლისა გარდა-იცვალა მისი მძახალი — გოლდი სტეინბერგი. გოლდი მიხელსონი — (ქალ-იშვილობის გვარი — კორაში) დაიბადა 1902 წელს რუსეში, ორი წლისა იყო, როცა მისი მშობლები აშშ-ში გადასახლდნენ.

გოლდი მიხელსონმა დაამთავრა ბრაუნის უნივერსიტეტის კოლეჯი. და-იცვა დისერტაცია თემაზე „ვუსტერის ებრაული თემის სამოქალაქო ყოფის კვლევა“ დღეს მსოფლიოს ყველაზე ხანდაზმული ქალბატონი გახლავთ 116 წლის იტალიელი მორია მარტინუჩი.

დიდი იყო მსხვერპლი, მაგრამ სიცოცხლე გრძელდება

მეორე მსოფლიო ომის წინ რამდენი ებრაელი ცხოვრობდა ევროპის ქვეყნებში და რამდენი ებრაელი ემსხვერპლა ფაშიზმს.

სახელმწიფო	ებრაელთა რაოდენობა	დაღუპულთა რაოდენობა	პროცენტულად
პოლონეთი	3.300.000	3.000.000	90%
ბალტიის ქვეყნები	253.000	228.000	90%
გერმანია/ავსტრია	240.000	210.000	88%
ბოჰემია/მორავია	90.000	80.000	89%
სლოვაკია	90.000	75.000	83%
საბერძნეთი	70.000	54.000	77%
ნიდერლანდები	140.000	105.000	75%
უნგრეთი	650.000	450.000	70%
რუსეთი	375.000	245.000	65%
უკრაინა	1.500.000	900.000	60%
ბელგია	65.000	40.000	60%
იუგოსლავია	43.000	26.000	60%
რუმინეთი	600.000	300.000	50%
ნორვეგია	1800	900	50%
საფრანგეთი	350.000	90.000	26%
ბულგარეთი	64.000	14.000	22%
იტალია	40.000	8.000	20%
ლუქსემბურგი	5.000	1.000	20%
რუსეთი	975.000	107.000	11%
დანია	8.000	—	—
ფინეთი	2000	—	—
სულ	8.861.800	5.933.9.	67%

ანალიტიკა

2915 შესაბამის კონტაქტზე მოვალეობა დაუკავშირდეთ.

რუსეთის წიგნის ბაზარს სისტემატურად ავსებს ანტისემიტური ლიტერატურა. ამ თვალსაზრისით არც 2015 წელი იყო გამონაკლისი. სიახლე ავტორთა შემადგენლობაა — უკვე ცნობილ პუბლიცისტებს ი.მუხინს, ანტისემიტური ლიტერატურის შემქმნელთ, უკვე ელიტური უძალესი სასწავლებლების სტატუსის მქონე პროფესურაც კი შეემატა. აქ უნდა აღინიშნოს რუსეთის ხალხთა მეგობრობის უნივერსიტეტის ზოგადი ისტორიის კათედრის გამგის, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის პროფესორ ს.ა. ვორონინის წიგნი „ჩვენი დროის მთავარი ცოდნილებანი—რეფორმაციიდან ნეოლიტურალიზმამდე“. კიდევ ერთი სოლიდური სტატუსის მქონე ავტორია ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, მოსკოვის საერთაშორისო ურთიერთობათა ინსტიტუტის პროფესორი ვ.ი კატასანოვი, რომლის წიგნი „კაპიტალიზმი. ფულადი ცივილიზაციის ისტორია და იდეოლოგია“ შარშან მეოთხედ გამოიცა. ამ წიგნის გამომცემელი და რედაქტორი გახლავთ გამომცემლობა „რუსული ცივილიზაციის ინსტიტუტის“ დირექტორი, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი ო. პლატონოვი, რომელიც კარგა ხანია მეოცე საუკუნის დამდევის „ჩერნოსტონელთა“ და მათი თანამედროვე ეპიგონების წიგნებს სცემს. ამ ეპიგონთა რიგს თავად პლატონოვიც განეკუთვნება. 2015 წელს რუსული ცივილიზაციის ინსტიტუტმა პლატონოვის რედაქციით ხელახლა გამოსცა ბელორუსი ავტორის ვ.მ. ერჩაკის წიგნი „ივანე მრისხანეს სიტყვა და საქმე“ და ეს მაშინ, როცა ჯერ კიდევ 2009 წელს გამოცემული ეს წიგნი, 2012 წელს ესტრემისტული მასალების სიაში მოხვდა (ნომერი 1381).

პლატონიშვილი 2015 წელს სამი თავისი ერთობ ნიშანდობრივი სათაურის წიგნი გამოსცა: „მსოფლიოს ებრაელთა შეთქმულება“, „სიონის ოქმები მსოფლიოს პოლიტიკაში“ და „სიონის ოქმების საიდუმლოებანი“ სამივე წიგნში შეტანილია ამ ცნობილი ანტისემიტური ნაყალბევის „სიონის ბრძენთა ოქმების“ სრული ტექსტი. ეს ოქმები რუსეთის მეფის ოხრანკამ მე-19 საუკუნის დასასრულს და მეოცე საუკუნის დასაწყისში შეთხზა. შედეგ ეს ოქმები გამოიყენა ნაცისტურმა პროპაგანდაში. „ოქმები“ რუსეთში ექსტრემისტული ლიტერატურის სიაშია შეტანილი (№1496), მაგრამ ისე როგორც ერჩაკის წიგნის შემთხვევაში, პლატონიგვა არც ამჯერად შეუკავებია თავი. მეტიც: თავის წიგნში „სიონის ოქმები მსოფლიოს პოლიტიკაში“ კიდევ ერთი ნაყალბევი შეიტანა: „ებრაელის კატეხეზისი საბჭოთა კავშირში“ მიუხედავად იმისა, რომ ამ „კათეხეზიმოს“ ნაყალბევობა მეცნიერულადაც დადასტურებულია და იურიდიულადაც, პლატონივი მაინც წვალობს—ცდილობს მათი ნამდვილობა დაამტკიცოს.

უნდა აღინიშნოს, რომ „ებრაელის კატეხეზისის“ პირველი გამომცემელი ვ.ი. კორჩაგინი ამ გამოცემის გამზრ ჯერ კიდევ 1995 წელს გაასამართლეს. არაერთი სასამართლო პროცესი კორჩაგინს ხელს არ უშლის დღემდე სცემდეს ანტისემიტურ ლიტერატურას. 2015 წელს სხორცედ მის გამომცემ-ლობაში „ვიტიაზი“ გამოვიდა ვ.კარპუჩინის ნიგნი „ერების ბეგი“, რომლის მიხედვითაც დედამიწაზე დატრიალუებული ყველა უბედურების მოთავედ ებრაელები და ქრისტიანები (რომლებიც ამ ნეომწვალებელი ავტორის აზრით, ებრაელების თანამზრას ველები გახლავან) არიან გამოყვანილი.

გამომცემლობა „ალგორითმის“ საქმიანობაც უნდა აღვნიშნოთ. ამ გამომცემლობის დირექტორი და მთავარი რედაქტორი გებელსისა და მუსიკოლინის შრომების გამოცემისათვის 2015 წელს დაჯარიმდნენ. ამის მიუხედავად, მათ ამგვარი ლიტერატურის გამოცემა არ შეუწყვეტიათ. ამ გამომცემლობამ შარშან გამოსცა „იესო. კაცობრიობის შვილის დაბადების საიდუმლო“ ამ სა-თაურის ქვეშ იმაღლება კომპილაცია ორი ავტორისა: ანტისემიტიზმისა და რასიზმის იდეოლოგის ჩემბერლენის (რომლის შრომებმა დიდი გავლენა იქონია ჰიტლერის შესედულებების ჩამოყალიბებაზე) და ჰიტლერისა და ჩემბერლენის უმცროსი მიმდევარის, ამერიკელი ანტისემიტის ჯ. კონერის ტექსტებისა.

2015 წელს ყველა ზემოთჩამოთვლილი ნაშრომი მოსკოვის ნიგნის ცენტრალურ მაღაზიებში იყიდებოდა, შედიოდა ბიბლიოთეკებში, სადაც გამოფე-

ნილიც კი გახტლდათ, როგორც ახალი გამოცემები. ამ წევნებს ბევრი რამ აქვთ საერთო. ამათ შორის დიდი ანტისემიტური ღვარძლით გამოირჩევა ვერჩაკის წიგნი. მისი მთავარი თეზა „იუდეველები კაცობრიობის მტრები არიან“. „ჟიდების თაობები—ნაგავი“. მაგალითად, ავტორი ამტკიცებს, რომ „1771 წლიდან მოყოლებული ყველა ომი, ყველა სახელმწიფო გადატრიალება ებრაელი როგორშილდების მიერაა ინსპირირებული“, ხოლო მეორე მსოფლიო ომი, „გერმანიისა და პიტლერის წინააღმდეგ მსოფლიოს ებრაელებმა ნამოინცეს და მასში საბჭოთა კავშირიც ჩაითრიეს“. ერჩაკი უარყოფს ჰოლოკოსტს და ცდილობს დაგვიმტკაცოს, რომ დაიღუპა არა ექვსი მილიონი, არამედ ექვსასი ათასი ებრაელი, იქნებ, სამასი ათასზე მეტიც არ დალუპულაო თანამედროვე რუსეთის ხელისუფლებას ერჩაკი მოიხსენიებს, როგორც გააფთრებული იდეების უღელს“ და ხალხს მოუწოდებს „აღმართონ ქრისტეს მახვილი“ და „დაანარცხოს ეს უღელი“ „ამ ლვთის წინააღმდეგ მებრძოლთა უღლის დანარცხება მართლ-მადიდებელ ქრისტიანთა წინასწარმეტყველური აღთქმაა“ წერს ავტორი და გვამცნობს, რომ „ამ უღლის გადაგდება 2024 წელს უნდა ველოდიოთ“ ხოლო იმისათვის, რომ კაცობრიობა ამ საშინელებებისგან საბოლოოდ განთავისუფლდეს, „ამ ეძმაკის შეიძლების გასასამართლებლად მსოფლიოს ტრიბუნალი“ უნდა შეიქმნას“. ამის შედეგად „უიდები აღიარებული იქნებიან ომების გამჩაღებლად და უკიდურეს ჩრდილოეთში უნდა გაყარონ. კაცობრიობის ისტორიაში ეს იქნება უკანასკენელი სასიკვდილო განაჩენი—უიდები იქ ამოწყდებიან, ბოლმა ვეღარ უშველით “ოცნებობს ერჩაკი და ამის შემდეგ „დედამიწაზე სამოთხე დაისადგურებას“

ზემოთქმულიდან გამომდინარე უეჭველია, რომ
ამ წიგნის გამოცემა და გავრცელება დანაშაულია,
რომელიც ისჯება რუსეთის ფედერაციის სისხლის
სამართლის კოდექსის 282-ე სტატიით.

ხოლო რაც შეეხება ს.ვორონინისა და ვ. კატა-
სონოვის „მეცნიერულ შრომებს“ისინი ამხელენ „კაპიტალიზმს“, როგორც „თაღმუნდის ეკონომიკურ სწავლებაზე დაფუძნებულ ანტიქრისტიანულ იდეოლოგიას“. ამაზეა ლაპარაკი კატასონოვის წიგნის წინასიტყვაობად დაწერილ ო. პლატონო-
ვის წერილში. აქ ხაზგასმულია, რომ „კაცობრიობა ჩიხში შეიყვანა არა მხოლოდ კაპიტალიზმის, „ფუ-
ლის ცივილიზაციამ“, მარქსის „იდეალებმაცა“ თავად კატასონოვი კი წერს, რომ იზიარებს ზომ-
ბარტის დასკვნას, რომელიც კაპიტალიზმის ჩამ-
ოყალიბებაში გადამწყვეტ როლს ებრაელებს მია-
კუთვნებს. ეკონომისტი ვ. ზომბარტი გახსლდათ
გერმანული ნაციონალიზმის ერთ-ერთი იდეოლო-
გი, მხარს უჭერდა ჰიტლერს. „ ანვითარებს“ რა,
ზომბარტის იდეებს, კატასონოვი გვამცნობს, რომ
ებრაელები დღესაც აკონტროლებენ მსოფლიოს
ეკონომიკას, უწინარესად კი აშშ ფედერალურ
სარეზერვო სისტემას. „მსოფლიოს ებრაელობას, ისევე როგორც ორი ათას ხუთასი წლის წინათ,
დღესაც დაგეგმილი აქვს მიაღწიოს მსოფლიო
ბატონობას.“ გვიმტკიცებს კატასონოვი. და ხაზს
უსვამს, რომ ეს გეგმა იუდაიზმში იღებს სათავეს.
უნდა ალინიშნოს კატასონოვის ნაწერებისა და
ჰიტლერის შრომათა მსგავსება.

ზომბარტს მიმართავს არა მხოლოდ „ეკონომისტი“ კატასნოვი, ისტორიკოსი ვორონოვიც,

რომელიც მიიჩნევს, რომ ჰუმანიზმი, რეფორმაცია, განათლება და ლიბერალიზმი „ჩვენი დროის მთავარი ცოთომილებებია“, ყველაფერი ეს მიმართულია ჭეშმარიტად რუსული მენტალიტეტის, რუსული მართლმადიდებლური კულტურის იავარსაქმნელად თითქოს ამ შეცდომის საფუძველს წარმოადგენს „იუდაიზმის ეთიკა“, რომელიც ებრაელობის არსი გახდავთო. ვორონინის აზრით ამ ეთიკამ შვა „კაპიტალიზმის არსი, “რამაც საშინელ შედეგამდე მიგვიყვანა „რასიზმისა და გენოციდის ჩათვლით“ პროტესტანტულ იუდეო-კაპიტალისტური პროექტის განსახიერება აშშ გახდავთ. „თავად ამერიკის იდეა იუდეური იდეალი გახდავთ“ გვიმტკიცებს ვორონინი. სწორედ ამიტომ აშშ-ში ებრაული ლობის გავლენის სფეროში მოხვდა არა მხოლოდ ეკონომიკის მთავარი პოზიციები, არამედ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები, ეს იმისათვის, რომ ჩამოაყალიბონ და მართონ იმის გამო

ამგვარ „მეცნიერულ ნაშრომებთან“ სრულ ჰარმონიაშია ხ.ს. ჩემპერლენისა და ჯ. კონერის ნაწერები, რომლებიც გამომცემლობა „ალ-გორითმება“ გამოსცა. ეს ავტორები ებრაელობას ახასიათებენ, რა როგორც „პარაზიტი ერს“, „მუდამ მტრულად განწყობილ რასას, „ცდილობებ და ამტკიცონ, რომ ქრისტე არ იყო ებრაელი. ჯ. კონერის მიერ 1936 წელს გამოცემულ წიგნს ასეც ჰქვია: „ქრისტე არ არის ებრაელი“, 2015 წელს რუსულად გამოცემულ ამ წიგნს თან ახლავს იმავე ო. პლატონოვის შენიშვნები, სადაც მკითხველს აუზყებს, რომ ავტორის რასისტული და ანტისემიტური ნაწერები „მსოფლიო მეცნიერების ოქროს ფონდში შევიდა“.

ხოლო რაც შეეხება ვ. კარპუხინის წიგნს „ერის ბედი“, მისი ნეო-მწვალებელი ავტორი ქრისტეს ებრაელად მიიჩნევს. იმისათვის, რომ ამ წიგნზე წარმოდგენა შეგექმნათ, ორი ციტატაც კი საკმარისია: „ებრაელები თავიანთი გვაროვნული ფსიქოლოგიით, იდეოლოგიით და ორგანიზაციით სხვა ერების სრულყოფილი გამანადგურებლები არიან. ლენინი ამბობდა: დაე, განყდეს რუსობის 90 %, დანარჩენები გააკეთებენ იმას, რასაც ებრაელები ეტყვიან“ შემდეგ: „ქრისტიანობა და მარქსიზმი, ისევე, როგორც სხვა ყველანაირი ჟიდიზმი შემუშავებულია ებრაელობის მიერ, იმ შიზნით, რომ სხვა ერები მის მოსასპობად და გასაძარცვად მოამზადონ“. ვეჭვობთ ანტისემიტურად განწყობილ ადამიანთა უმეტესი ნაწილიც კი დაეთანხმოს ქრისტიანობისა და მარქსიზმის წინააღმდეგ ასეთ გამოხდომას.

სულ ۲۰۰ სხვაგვარად არის საქმე
ვორონინის, კატასონოვის, პლატონოვის და
მისთანათა „სამეცნიერო შრომებისა“. მათი იდეო-
ლოგია ვრცელდება უფრო ფართო აუდიტორიაში,
და სრულიადაც არ არის აუცილებელი ეს იყოს
ანტისემიტური ჯგუფები (მაგალითად საკითხში
გაურკვეველი სტუდენტობა, ახალგაზრდობა)
ადამიანები, რომლებიც ამ იდეოლოგიით მოიწამ-
ლებიან შესაძლებელია, გარკვეულ სიტუაციაში
მეტად საშიში აღმოჩნდნენ არა მხოლოდ (და არც-
თუ იმდენად!) ებრაელობის, საერთოდ მთელი რუ-
სეთის მოსახლეობისათვის.

ევრაზიის ებრაელთა კონგრესს მასალა მიაწოდა რუსეთის ებრაელთა თემის ანტისემიტიზმის შემსწავლელთა ექსპერტთა ჯგუფმა.

„პატივი მიაგე შენს მამას და შენს დედას, როგორც გამცო უფალეა, შენი ღმერთმა, რათა ღღებრძელი იყო და ეტარებდა შენ იმ მიზაზე, რომელსაც უფალი, შენი ღმერთი გაძლევს შენ“

„დებარიმ—ვაითხანან“
თავი მეოთხე, 16

სენაკის ეპრაცე სასაფლაოს რესტავრაცია მაღალ დონეზე ჩატარდა

ისაკ მიხელაშვილი: ადამიანი რომ წუთი-სოფელს ტოვებს, თან არაფერი მიაქვს, სხვა ერის შეიღებს ტანსაცმელს მაინც ჩატანენ, ებრაულ კუცს კი სრულიად დედიშილია მიაბარებენ მონას — სუდარაში გაახვევენ და ისევე უბრუნდება მინას, როგორც ქვეყნიერებას მოევლინა... როგორ ხელცარიელნიც მოვედით, ისევე ვტოვებთ ქვეყნიერებას, მაგრამ ხელცარიელი მაინც არ მიუღიაროთ — მიგვაქვს ის, რაც მშობლებისათვის გვიკეთებია, მიგვაქვს ჩვენს მიერ ქმნილ სიკუთხთა მაფლი. როცა თავად ვიქცევით წინაპრებად და ჩვენი შთამომავლობაც ამავე გზით ივლის, ეს დიდი სიმდიდრეა. ესეიგი ჩვენს მიერ გაეკეთებული საქმეებით, მაინც ბევრი რამ მიგვაქვს.

სენაკი (ყოფილი მიხა-ცხაკაია) ებრაელობით დასახლებული ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ქალაქი გახლდათ. ამ ქალაქში რომ ებრაელობამ იწყო თავმოყრა, მაშინ ჯერ კიდევ ახალი სენაკი ერქვა, რადგან სულ ახლო, რამდენიმე კილომეტრში, იყო დიდი სოფელი სენაკი, საიდანაც საყოველ-თაოდ ცნობილი ისტორიული ციხე-გოჯი ორიოდ ნაბდის გადაგდებაზე გახლდათ.

მეცხრამეტე საუკუნის ბოლოს, მეოცის დასაწყისში სენაკში ძირითადად თავს იყრიდა ბანძის, კულაშის, ვანის, სუჯუნის ებრაელობა.

მეოცე საუკუნის 70-ან წლებამდე სენაკი ებრაელთა ცხოვრების იმდენად მძლავრი კერა გახდა, რომ დასაცლეთ საქართველოში გამორჩეულ ადგილს იქცრდა. აქ ცხოვრობდა ეროვნული ტრადიციების ღირსეულად დამცველი და მომავალი თაობის ამავე თვისებებით აღმზრდელი ებრაელობა.

სენაკში, როგორც მეგრელთა შორის, ასევე ებრაელობაში, თითქმის არ იყვნენ სიმდიდრით გამორჩეული რჯახები. სენაკში იყვნენ შორიმს-მოყვარეობით, პატიოსნებით, რელიგიის, ეროვნული ტრადიციებისადმი მონიშვნების მქონე რჯახები. აქ ყოველი რჯახის მეთაური იმით აკეთებდა საზოგადო საქმეს, რომ რჯახურ ცხოვრებას უხმუროდ და პატიოსანი შრომით წარმართავდა, მომავალ თაობას მცნებებისადმი დიდი ერთგულებით ზრდიდა.

წინა საუკუნის 70-ანი წლებიდან კი დაიწყო ებრაელობის ისრაელში რეპატრიაცია და ქალაქმა იერსახე იცვალა: თითქმის დაცარიელდა სახლები, რომებშიც ებრაელობა ცხოვრობდა, ქუჩა-შუკებში აღარ ისმოდა ებრაელთა ხმები, შეძახილები. ბეით ქენესეთი (სიხაგოგა) გამოიკეტა — აღარ ისმოდა ღვთისადმი აღვლენილი ღალადისი ებრაელთა.

უკატრონდ დარჩა წინაპართა საფლავები.

იოსებ (იოსეკა) მიხელაშვილი: მე ამ პროექტს ასე დავარქებული: ისაკ მიხელაშვილთან ჩემმა ხუთ-უთიანმა საუკარმა, საუკუნოვანი საქმე გაგვაკეთებინა. ის, რაც სენაკის სასაფლაოზე გაკეთდა, დროს გაუძლებს. არიან ადამიანები, რომელებიც სალოცავებს აძენებენ და ეს ძალიან კარგია, ბევრს შეაძლებინოს ღმერთმა, მაგრამ სასაფლაოს მოვლა, მიცვალებულებისადმი ყურადღება, მათი მიხედვა ასევე მნიშვნელოვან საქმედ მიმაჩნია.

დღომ თავისი მსახვრელი ხელი დაამჩნია სალო-ცავსაც და სასაფლაოსაც.

სენაკში ორი-სამი ებრაელიდა დარჩა. მა-შინ იყო — 1988 წელს სენაკში შემორჩენილმა ებრაული თემის ერთ-ერთმა წევრმა — იოსებ მიხელაშვილმა (მას ყველა იოსება მიხელაშვილად იცნობს სენაკშიც და მის ფარგლებს გარეთაც) სალოცავის შენობა ალუმინით გადახურა, რათა ნაგებობაში წყალი არ ჩასულიყო და სრულიად არ დამლილიყო. ამან შექნა სალოცავის შენარჩუნების საშუალება. სალოცავი გადარჩა.

აგრე, ორიოდე წლის წინათ კი ბეით ქენესეთს დიდი მშველელი გამოუჩნდა ბიზნესმენისა და მე-

ცენატის ბიძინა ივანიშვილის სახით. ბიძინა ივანიშვილმა კაპიტალურად აღადგინა სენაკის ბეით ქენესეთი და განა მხოლოდ სენაკისა, საქართველოს თითქმის ყველა დაბა-ქალაქის ბეით ქენესეთები — სალოცავები და ამით კიდევ ერთხელ დაადასტურა იუდეის დიდ მეფის დავითის — დავიდ ჰამელების სიბრძნე: „ეველმოქმედება ლვითის მიცემული სესხია“ ე.ი. ის, ვინც ქველმოქმედებას ენვა, საზოგადო საქმებისადმი ყურადღებას იჩენს, ღმერთის სესხს აძლევსო. ვფიქრობთ, ამ სიბრძნეს დიდი კომენტარი არ სჭირდება, თუმცადა, დავსენთ: მხოლოდ გამორჩეულთ ძალუდა ამ გზით სიარული. გამორჩეულობაში ცხადია, იმას არ ვგულისხმობთ, ადამიანმა რომ დიდი ფინანსური ძალის დაგროვება შესძლო. ეს ცადია, ძალიან კარგია, მაგრამ ამ ფინანსური ძალის სწორად — ერისა და ქვეყნის სასიკეთოდ წარმართვის, გამოყენების წიჭი ხდის ადამიანს გამორჩეულად — სიმდიდრედ ის ითვლება, რასაც ხალხისთვის, ქვეყნისთვის გასცემ და არა ის, რაც საბაკო ან-გარშებშია მოქცეული.

ათეულობითი ნლების წინათ სასაფლაოსაც გამოწმდ მიმხედვავი: სენაკელმა, ამჟამად კი ისრაელში მცხოვრებმა მალხაზ ხუნდის შვილი სენაკის ებრაელთა სასაფლაოს თავისი კეთილი კვალი დაამჩნია, მაგრამ როგორც იოსება მიხელაშვილი სინანულით ამბობს, საამშენებლო მასალების უხარისხმაში მალხაზ ხუნდიაშვილის დიდი გარჯა საფრთხის ქვეშ დააყენა. იოსება მიხელაშვილი იმასაც უსვამს ხაზს, რომ სასაფლაოზე ადრეც არაერთხელ უზრუნველად: ჯამათი, რეპატრიობულსა, თუ ჯერ კიდევ სენაკში მყოფთ, სასაფლაოს ტერიტორია შემოულობას. მოგვიანებით თავად იოსება მიხელაშვილმა შემოლობა, მაგრამ...

დრო ყველაფერს ავერანებს, თოვლი, წვიმა, ქარი, ნესტი...

ჟამი ყველაფერს ერევა, მოერი სენაკის სასაფლაოსაც — საფლავების ქვები ნანგრევების ნატებებად იქცა.

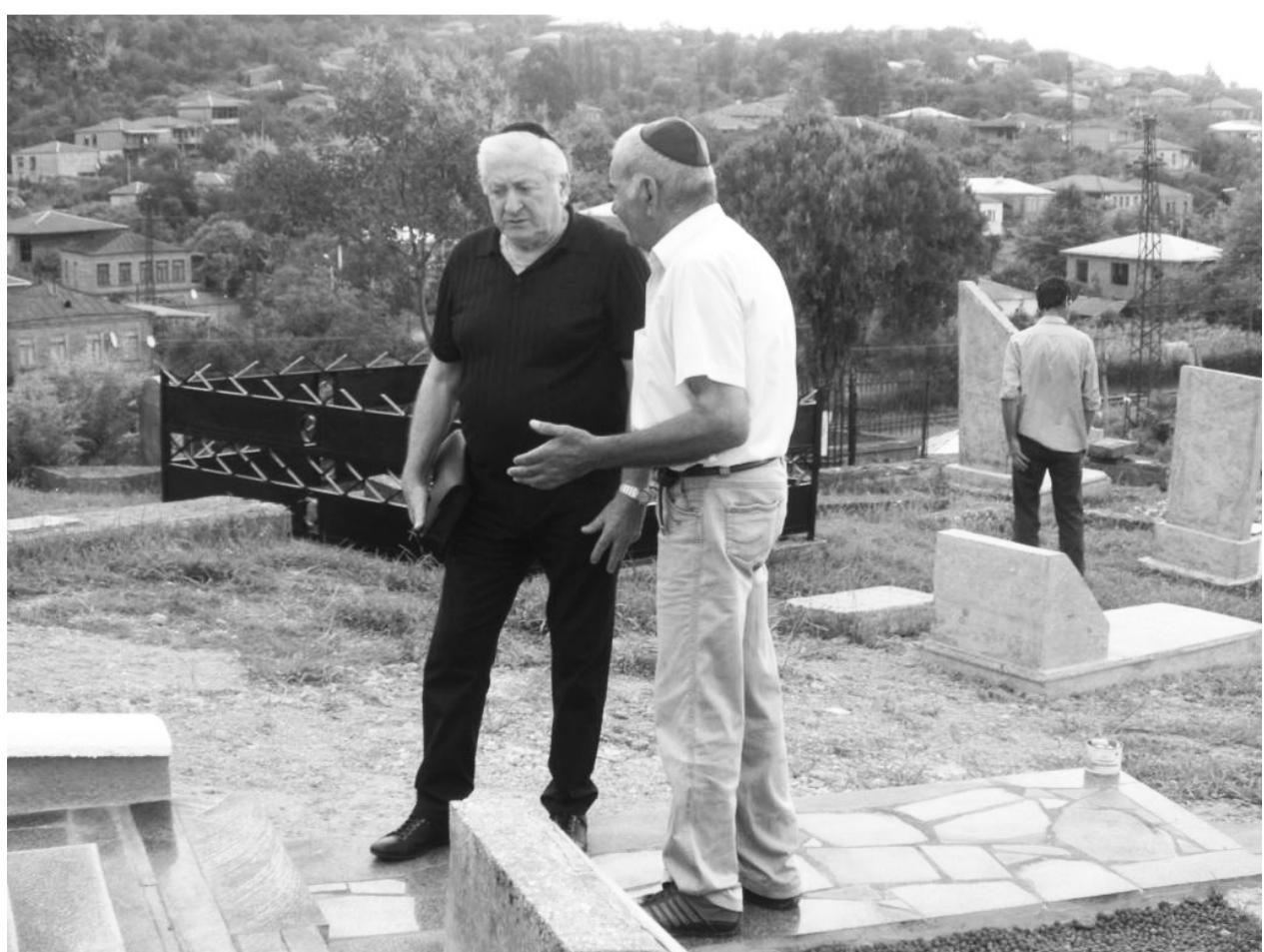
მინა ზოგან ჩაზიტა, ზოგან პირიც დაალო.

ერთი სიტყვით, წინაპართა საფლავები შემზარვი სანახავი იყო.

როცა სახლი დაინგრევა, დაიშლება, დაიწვება, იტყვიან ნასახლარია,

იქ, სადაც ადამიანთა სამუდამო — სიცოცხლის სახლი — ბეთ ხამ — იყო და აღარ არის, რაღა უნდა ითქვას?

იმ საფლავებში ხომ ჩვენი წინაპრები განისვენე-

აგვისტო (აბი) №8, 2016 წ.

ბენ, მათი საძვალეა იქ, მაგრამ...

ისაკ მიხელაშვილი: მართალია, დღეს, სენა-კიდან ძალიან შორს — უნვრეთში, ქალაქ ბუ-დაბეგტში ვცხოვრობ, მაგრამ ყოველ ცხრა აბის სამგლოვარო დღეს, როცა ეპრაელობა თავისი დიდებული ტაძრის, ჯერ ბაბილონთაგან, მერე კი რომაელთაგან, იავარქმნასა და სხვა ტრაგედიებს ისესებს, ვცდილობ სენაქში ჩამოვიდე, ჩემი მშო-ბლების საფლავზე მივიდე. ეს ქართველ ებრაელთა ტრადიცია — ამ ტრაგეტულ დღეს ქართველი ებრა-ელობა ძვირფას ადამიანთა საფლავებთან მისვ-ლით აღნიშნავს. ეს არის ყველაზე უფრო ცხოველი განცდა ათეულობით საუკუნის ნინათ მომხდარი უბედურობებისა. ქართველი ებრაელობა ისტო-რიულ, საქვეყნო მოვლენებს აღიქვამს, როგორც პირადულს. აიგივებს ქვეყნის, ერისა და საკუთარ ბედს. ამით მყარდება ისტორიის განუწყვეტელი კავშირი დღევანდელობასთან. მეც კურორტები ამ ეროვნულ ტკივილს, ისევე, როგორც მთელი ქართველი ებრაელობა. მივდივარ სენაქში, რათა დავდგე ჩემი მშობლების საფლავთან და კუთხრა მადლობა და კურთხევა მათს სულს.

მაგრამ ისაკ მიხელაშვილი არც იმას ფარავს, თუ რაგვარ მდგომარეობაში იყო სენაკის ებრაელთა სასაფლაო ბოლო ბლებში:

— ქართველი გულასკლავად გამოიყურებოდა, ყველაფერი ნანგრევებად და მინის გოროხებად ქცეულიყო, გადავწყვიტე, რაიმე მელონა.

იოსეკა მიხელაშვილი: ისაკი ყოველ წელინადს, ცხრა აბის სამგლოვარო დღეს ათასობით კილო-მეტრს გამოივლის, რათა სენაქში ჩამოვიდეს და ორიოდე სათა დაპყოს მშობლების საფლავთან. ყოველი ჩამოსვლისას, გამოსთქვამდა წუხილს იმის გამო, რომ სასაფლაო ამგვარ გაუსაძლის დღეში იყო — ასე გავერანებულიყო. გასულ წელს ხუთითე წუთი ვისაუბრეთ, გავაცანი ჩემი სურვი-ლი: თუ ვინმესაგან სათანადო ხელშეწყობა იქნებოდა — ამ დიდი საკითხის გადაწყვეტას მოინაბიხებდა, მაგრამ მშავდ ვიყავი ძალა, ენერგია არ დამტურებისა, რომ სასაფლაოს აქ განსენებულთა საკადრისი სახ მიერო. ისაკმ გამოითქვა მზადყოფნა მოვლი ებრაელთა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ქალაქის გეთ ხაიმისათვის.

ისაკ მიხელაშვილი: თავის დროზე მალხაზ ხუნ-დიაშვილს ბევრი რამ გაუკეთებია, თუმცა, დრომ სასაფლაო ძალიან მძიმე სანაბავი გახდა. ძნელი მისახედრი არ იყო, თუ რაოდენი ძალის მშევრა დას-ჭირდებოდა ამ ისტორიული სასაფლაოს მოვლას. ჩემს ვაჟიშვილს — შაბთაი (შაბი) მიხელაშვილს, რომელიც ასევე უნგრეთში მოღვანეობს, გაფუ-ზიარე ჩემი გულისტკივილი. მან კატეგორიულად განაცხადა, რომ იმ სასაფლაოს კეთილმოწყობი-სათვის, სადაც ბებია და ბაბუა არიან დასაფლავებული, არავერს დაიმურებდა. ასე დაიწყო ეს კარგი საქმე.

იოსეკა მიხელაშვილი: შარშან, 2015 წლის მაისში შევუდექით მუშაობას. ამ 15 თვეს განმავლობაში მხოლოდ ორი კვირა არ ვიყავი სენაკში, თბილისში ნავედი მარმარილოს ჩამოსატანად. დანარჩენი დრო აქ, ამ სასაფლაოზე გაუატარე. ლამითაც კი ვმუშაობდით, რომ ტემპი არ დავვეგდო. მძიმე სა-მუშაო იყო რედაქტორი კაცმა დაიწყო საქმე და ხუთი კაცილა შემრჩა, ბევრმა ვერ გაუძლო სიმძიმეს.

და შეუდგნენ საფლავების რესტავრაციას: ნიადაგის მოსწორება, დამტკავი კედლის ამო-ყვანა — შემოღობვა. სასაფლაო 70 სანტიმეტრის სიგანის ბეტონის კედლითა შემოსაზღვრული, საფლავების ქვების რესტავრირება, ბევრ ქვაზე

ნარწერაც აღარ იყითხებოდა და ა. შ.

იოსეკა მიხელაშვილი: ცნობილია რომ ებრაული სასაფლაოს რეკონსტრუქცია დაკავშირებულია მთელ რიგ სირთულეებთან. ამიტომ ჩემი ძვილის აკასის მეობებით — ივი ისრაელში რაბინებისგან იღებდა სათანადო კოსტულტაციას — ყველაფერი კეთდებოდა რაბინების მოსაზრების გათვალ-ისწინებით.

* * *

ზოგმა ისედაც იცოდა, ზოგი კი ალბათ, ხვდება, რომ სენაკის ებრაელობა კარგი, შესამური ეროვნული ცნობიერებით ხასიათდებოდა. რამ განაპირობა ჰალაქის ებრაელობს ასეთი თავისებურება? ამ ქალაქში ლამის 40 წელი ცნოვრობდა და მოღვაწეობდა დაიდი რაბინი, გაონი ხახამ ბენცოინ ეფრემაშვილი. იგი იყო თალმიდ-ხახამი, ჯამაათის ქეშმარიტად სულიერი ნინამძლოლი, დამრიგე-ბელი და მასნავლებელი. ქალაქის ებრაელობაში უზარმაზარი ავტორიტეტით სარგებლობდა და განა მხოლოდ ებრაელობაში — ქართველობაში, ქა-ლაქის ხელმძღვანელობაშიც. იცვლებოდნენ სენა-კის პარტიული მესვეურნი, რაბი ხახამ ბენციონის ავტორიტეტი კი მყარი იყო. მას ყველა უწევდა ანგარიშს — როგორც ებრაელი, ასევე არაიუდე-ველი. მისი გამორჩეულობა ყველგან, ყველაფერში იგრძნობოდა.

ხახამ ბენციონი მეოცე საუკუნის ათიანი წლების დამლევს მოევლინა სენაკს, იგი „ხაბა-და“ გამოგზვნა საქართველოში. ეს ის ეპოქაა, როცა „ხაბადი“ სხვადასხვა ქვეყნაში გზავნის შაბთაშვილის, რათა თავიანთ მოძეებს დაეხმაროს ეროვნული თვითშეგნების განმტკიცებაში. (დღე-საც ასე გრძელდება!) ბენციონ ეფრემაშვილმა იმ

წლებში თავისი მისია ზედმინევნით შეასრულა და როცა უკან გაბრუნების დრო დაუდგა, საბჭოთა ხელისუფლებას უკვე საზღვრები ჩაეცემა. ასე დარჩა საქართველოში იერუსალიმელი რაბინა და მან განსაკუთრებული, გადამწყვეტი როლი ითამა-შა სენაკის ებრაელობის ცხოვრებაში. სწორედ ამ ადამიანის ასეთ მდგომარეობას — საქართველოში დარჩენას, მის დიდ განათლებას, ჯამაათის სი-ყვარულს უნდა ვუმადლოდეთ იმას, რომ სენაკში რწმენის მადლი ტრიალებდა — რაბინის მეულე სიცოცხლის ბოლომდე მხოლოდ წმინდა ენაზე — ივითოზე ლაპარაკობდა.

შემთხვევითი არ არის ის, რომ სენაკიდან სხ-ვადასხვა ქვეყანებში გადასახლებული ახალგაზრ-დიდა, თუ უფროსი თაობის ისრაელში, იუდაიზმის პრინციპების დიდი ერთგულებით ხასიათდებიან. ეს ხახამ ბენციონის ძალისმევის შედეგი გახლავთ, რადგან მან თორის სიყვარულით, ტრადიციების დიდი პატივისცემით აღზარდა სენაკის ახალგაზრ-დობის მრავალი თაობა.

ისაკ მიხელაშვილი: ცხადია, მანუხებდა მშობ-ლიული ქალაქის სასაფლაოს ასეთი გავერანება, ცხადია, მეტადა ჩემი მშობლების საფლავები უკეთესად გამომზიდიანალი, მაგრამ მაშვილებდა ის, რომ დიდი რაბის საფლავი, ამ დიდი მოღვალის სახელის შესაფერისად არ გამოიყურებოდა. ეს ჩემს პირად სირცეცილად მიმაჩნდა და აღათ, მხ-ლოდ მე არ ვიყავი ამ დღეში.

დღეს დიდი რაბის საფლავი ისე გამოიყურება, როგორც მის სახელსა და ღვანებს ეკადრება. იგუ-ლისმების ის, თუ როგორ ესტრადობა იგი, რო-გორი სახ მიიღო ქვების გროვამ — საფლავთან მისასვლელ ბილიკზე მარმალილ დაიგო. სახ იცვალა ქვა, ქვაში გამოიკვეთა ნარჩენი, რო-მელიც თითქმის სულ არ იყითხებოდა, როგორ მე-არება — ჰავა — მარადმწვანე ხე, რომელიც დასავლეთ საქართველოს კლიმატის პირობებში კარგად იხსრება.

დიახ, სწორედ რომ დიდი რაბის სახელის საკად-რისად მოევლო ხახაბ ბენციონ ეფრემაშვილის საფლავს.

ასეა: დიდთა ღვანელის ნარმოჩენა მხოლოდ იმათ ძალუძთ, ვინც შათო ფასი იცის და საამისო ძალაც მოსდევთ!

მაგრამ ისაკ მიხელაშვილი ამით არ კმაყოფილ-დება — დიდი რაბის სახელის უკვდავყოფისათვის მას კიდევ აქეს თავისი გეგმები და მას იოსკა მიხ-ელაშვილს უზიარებს.

თვალს იტაცებს სენაკის თვალსაჩინო ებრაელ-თა საფლავები — აგერ თავად სჩინოშვილების აღმზრდელი შაბათა და როზა მიხელაშვილების საფლავები. აგერ, მიხეილ არონაშვილის საფლავი, იგი ჩენენი მეგობრის მამა გახლდათ. როცა ჩენენ პა-ტარები ვიყავით, ერთობ სხოვანი გვეგონა, თურმე-რიანდენ ახალგაზრდა გასცლია წუთისოფელს — სულ რაღაც 48 წლისა. დინჯი მზერის კაცი იყო. აგერ ბენციონ (ბესიონა) თოფჩიაშვილი, ვანებ მექუდე იყო. საფლავის ქვებზე ამოკვეთილ სახელები ბევრი ნაცნობია, სენაკის ჯამაათის სახელსა და ლირსებას ესენიც ქმინდენ, ეს, ერთი შეხედვით, უბრალო ადამიანები: მექუდები, თერძები, „საბო-ჟიკები“, „კულოვებისა“, თუ „მაროუნის“ გამყ-იდველები, ნოქრები, თუ შორეული ქალაქებიდან

(დასასრული მე-7 გვერდზე)

ლიმილიანი ბიჭის ფიქრები

მიხეილ (მიშკა) აჯიაშვილის ჩანახატები

როლსზე დანარცხებული ესკიზი, სურვილების ტრივიალური ნუსსა — ეს რეალურია, თითქოს ესები და ამიტომ ეჩვევი. სად გრძელდება ჭერნობა შეპარული ყვავილების ღრიანცელი? უცნაურობის მტვერით აცრემლებულ თვალებში! სახელები უკვე მრავლად დაგროვდა, მათთან ერთად, ალბათ, პიროვნებებიც, მაგრამ არ იცვლება დამოკიდებულება. მზე ისევ მზის ადგილზეა. ვინ მეტყვის რამდენის ინონის სული. მე ხომ ცრემლების სიყვარულით გავიზუდდე. გრძცდა დავივინებულ თუ განცდას დავავინიჭდა? რედსლაც მეტ შეიძლება დობა ვყოფილყაყა ბედნიერი, მაგრამ ბედნიერება უჭიეულა. ეპოტინები ყოველ წვრილმანს სარეცხის თოვეოთ გაფენილი მოულოდნელობებისა და ხელები როგორია ოკეანე. აქეთ დღე, იქით — ღამე. ხოლო ფიქრები უარესია, ვიდრე რედსმე მოგჩვენებია, გინდა სიყვრული და ელოდები, როგორც კედელზე მობინადრე ხელვნების ნიმუშის ჩარჩო. მარტო, თეთრი, ტალახი, ქცევათა, მტვერი, და გოგონა, რას არ იყადრებს განზრახვა მონცურებულისა, თუ სისხლს უზნებადი დროულად აქვს მისანოდებელი. ნაკადულს მეტი ძალა ჰქინია ჩანჩქერზე. და აი, ხმაური მოკრძალებული სულების. მცირე სიზმრის მოულოდნელობა, დაპირებული გულაჩუყებულობის სინდრომი. უკულმართ მოქმედებათა კოლაფსური უხერხეულობა, ლაფსუსი ბალახებს შესული მინიატურულ წვეთებად.

ქარს თავისი გზა აქეს გასავლელი და ვითომისეულ
მარტობას მპირდება. ხშირი თმა და თეთრად დაქსელ-
ილი იასამანი, თევზისებური ფორმის დაპირისპირება,
თითქოს ხელიდან დასხლტომილი თვალების გამოხედ-
ვა. ყველა თვალი ლამაზია შეკმუხენილი შუბლის ქვეშ.
მაგრამ რა პასუხი გაცეცე ღრუბელს?!

28.08.2003

1.2001

მერე რა, რომ ზაფხულის უმტედოდ ცხელი დღე იყო. უმეტესობა, მანც წვიმას ეღლოდა. ღრუბლებიც ისე მიზიდველად განლაგებულიყვნენ ცაზე, - რაღაც ასპარეზობის მსგავსი მოქნიოთ - რომელი უფრო მეტად დაყრიდა ციურ ნაძს დედამინაზე^{XIX} საუკუნე. დიდი მოვლენა იყო მის, ნლებით, თვეებით, წუთებით დახუნდლულ სამფლობელოში შებრძანება. გაუთავებელი მითქმა - მოთქმა, რეზონანსი, აჟიოტაჟი, ნამლევავი ცნობისმოყვარეობა, მოლოდინი და რა თქმა უნდა, იმედი ან უმისობა. ზოგი გამდიდრებაზე ფიქრით, ზოგი — დაოჯახებაზე, ბევრიც ყველაფერზე ხაზის გადასმით, სამაგალითო მასპინძელივით ხელგამლილი ელოდა პოკალიფს. მაგრამ, ადრე თუ გვიან, ყველაფერი თავის ადგილს იმკვიდრებს. თვით საუკუნეთაშორისი ცვლილების ციებ-ცხელებაც... ასე რომ - **XIX** საუკუნე, ცხელი ზაფხული... და სახინკლე-დუქანი „რაჭა“... ვა ზადაა? - ხმა, რომელიც ცდილობდა უფრო ბორი და მრავლისმეტყველი ყოფილიყო - 2 წუთიც, ბიჭებო და... დაპირებაში დაურჩნებელმა სახემ, უღმდამოდ ჩაიცინა და ნარბების ანევით მოუსვენრად გააქნია თავი...

ყოველი მოძრაობა, ყოველი ამოსუნთქვა, ყოველი ლიმილი, იქნებ, ყოველი მღელვარებაც კი, მისთვის ხილვადი იყო... თითქოს არაფერი ნარმოადგენდა შეზღუდულს და ყოველივე, ფრთაგაშლილი სილალით იყო ნარმოჩინებული და მაინც... მოუხდავად ამ უსაზღვრო განუზომლობისა, რომელიც მას მიენიჭა თავისუფლებაში დამტკბარიყო ყოველი მოძრაობით, ყოველი ლიმილით, ყოველი ამოსუნთქვით, ყოველი მღელვარებითაც კი, ეზიზღებოდა საკუთარი თავი, ეზიზღებოდა საკუთარი უსუსურობა და ამ არარაობის მარყუჯებს მხოლოდ უძლურებას შთანთქავდა — თავისი უსიცოცხლობით გახევებული. არანაირი თვალსაჩინოება... კულმინაცია — ტრიუმფალურია აღზევება გახრიონებული, მინიერი სამსჯავროსგან დაყვავილებული. კულმინაცია დესტრუქციისა. არანაირი თვალსაჩინოება... — მხოლოდ, ყოველი მოძრაობა, ყოველი ამოსუნთქვა, ყოველი ღმილი, ყოველი მღელვარებაც კი, მისთვის ხილვადი იყო. გრძნობითი განშლადობა, სრულიად სხეულის ატყოებად გადაქცეული — სპექტაკლი, თეატრის გამარჯვება... როლების დარაზმულობად აღმოცენებული უძლურების მარცვლები — განცდათა ირონიზირების მცდელობს კრახად მოქვილი და უფერებელი, გაუზვიადებელი დაცლა ძალათაგან ყოველთა მხოლოდ, ყოველი მოძრაობა, ყოველი ამოსუნთქვა, ყოველი ღმილი, თვით ყოველი მღელვარებაც, მისთვის ხილვადი იყო.

21.05.2001

მონაცემის განცდის უკიდურესობა, მიღებული სითერთის ფონზე, ფანტელისეულ დწობაში გადაგაგდებს ხოლმე... ამ მიღებული დწობის ერთფეროვნებას, გარკვეული მონაცემებით, ატოკებს ფერთა უსასრულობის გამა, შეგრძებაში სიცარიელედ დანთქმული, მოლადურად ატყორცილი იაღტიალად გადაქცეულ ცამდე. უკცარი დადაკმება... თოვლის ფანტელი... ფიფქი ცის უსაზღვრებას ნაზიარება - და მე. მე, რომელიც ხშირად ღრუბლების პირმშის ხედის ვნატრობ. ცა, რომუტელი, ფანტელი... ფირუზისფერი, ნაცროსფერი, თეთრი. სისა-დავე და აურზაური. ამბოხება თოვლის კრისტალისბრივი ფიქრების. ეულად შთენილი ბილიკების, რომელსაც მი-ვყავარ არსათ, გარდა სიყვარულისა. ნამისა და მარა-დისობის შერწყმის მოპორიზონტებულ სიღრმეში. იცი, ამგვარი ამბოხება ნარკოტიკია... გადახლართულობა სულისა და ჰაერისა თეთრი ფიფქები და ოცნება იყო ფიფქა, ქათქათა, სპეტაკი. თითქოს სიბერე... სინათლის სხივზე ავერცხლებული, თითქოს მთვარე, სავსე და გაბადრული, - ვარსკვლავი, რაღაც მალულის, შინაგანი იღუმაბლების შემსმენი... და სასიამოვნო და მიმზიდველი წყვდიადის მოვერცხლილობა - მთვარე, ვარსკვლავი, ღამე... ფიფქა - სითერთე და არემარის ლურჯი დაბურულობა - ღამე. წიგნსავით გადაშლილი ბოდგის და ოცნების სამყაროსაგა... მარტინი მარტინი

მე ხსირად მომნატრებია თოვლის ფიცქობა...
განცხრომა აზრთა წყობისა ბოდვისულ სილაჟვარ-
დედ უპირველესად ღამეში დავანებული, მოხეთქილი და
ათრთოლებული... ვით სიკვდილ -სიცოცხლის გაიგივება
დანანერვობული და დამსხვრეული, ისევ და ისევ ლამით
მხოლოდ ქათქათა მოკირწყვლა შავი ფარდებისა...

23.06.01
4-ის წუთები

4-118 8.90,900

ცოცხლის შემათავსებელი მილი. ფიგურების მიმოსვლა, ასაფერთქებლად აღუდებული კვირტების ფონზე – საცოდაობა. სიბრძმავე მრავალფეროვნების... და მე აღარ ვიძახი სახელს. გაქრა მიმართვა – გარდაუცალი კომუფლაჟი სულისა...

ტალახანი ხევეთები... ხორბლისფერი კანი... ილუზი-ონი... დრწილა ქმაზანმიართლობის, ხევდრი სინდი-სის. ყალბი სილამაზის, ღრუბლის ნაგლეჯების ამარა მიტოვებულ ცაზე - ჩემში. წერტილები, მხოლოდ წერ-ტილებია ირგვლივ, - სიტყვებში, თვალებში, თექქებში. წერტილოვანი სამრავლების ფორმაშექნილი ყოფა. სადღაც... ვიღაც... როგორლაც... რატომდღაც... და ეს ყველაფერი რაღაც. სისულელის საათობრივი მელან-ქლია. სიყვარულის ჭიკარტი.

ქართული ათავაშებს ანკეცებს. ტოტები ქმნიან ნარმო-
ჩინებს. ხეები ეკვრიან მშობელს. დედამინას შემოსევია
ძილმორული სიფაქიზე, რომელიც მებრძვის.

24.3.02

კუთხედად გასუბურსა. ჩვენ კი ძალიც ვცორუობთ და აძიო მივდივართ უფლის წინააღმდეგ. ვცორუობთ და წინ კი არ ვიხედებით, ამდენი, გაუთავეველი ტყუილორ რამა- და უფსკრულს უუთხოთ საკუთარ თავს, უფსკრულს ცოდვისას... სააოცარია ადამიანის ბუნება - ხვდება, აანა- ლიზებს მისი სულის საფრთხეს, რომელსაც მას ტყუი- ლი უქმნის, მაგრამ მაინც არ ძალუდს მისი მოსპობა, ვერ ახერხებს ამაღლებს მავნე ჩვევაზე! საკვირველი სწორედ ის არის, თუ რა უშლის ადამიანს ხელს სიცრუის, ამ პოროგტების ერთ-ერთი უეჭველი წყაროს დაშრო- ბაში?! იქნებ, ადამიანს ამ ჯოჯოხეთური ცოდვიდან თავის დაღწევის გზა წიგნსავით აქვს გადაშლილი და მხ- ოლოდ წაკითხვადა საჭირო. მაგრამ ადამიანი უყურებს ამ წიგნს საუკუნეების მანძილზე და ვერ კითხულობს, ვერ ხედავს გზას (დაკარგული აქვს სულიერი მღვიდა- რება). იქნებ, იმდენადა მასში ტყუილის სიყვარული გამჯდარი, რომ არ სურს დაინახოს?! მაშინ კი ადამიანი ორგზის საცოდავია: როგორც მატყუარა და როგორც ცოდვიდან თავის დაღწევის არმსურველი... ასეა, თუ ისე, გზა სსნისა უნდა ვეძებოთ ჩვენს სულში თუ არადა, შედეგი სახეზეა - ტყუილი, სიცრუე მძვინვარებს მთელი თავისი სიძლიერით. და ნუთუ, ასე შევეჩრიეთ მას, რომ ტკივილს მხოლოდ დიდი ტყუილი (ხანდახან ისიც არა) გვაყენებს და არა ის, რომ ტყუილი დიდი თუ მცირე (პა- ტარა) ჩვენს სულს ვნებს, აუნინდურებს?! საზიზარია შედეგი - გაუთავეველი ტყუილოთ თითქმის მინასთან გასწორდა ადამიანებს შრის არსებული ნდობის ფაქ- ტორი და მის ნაცვლად სიყალბეტ გვიჩვენა თავისი მუხ- თალი სიძლიერე. და მართლაც, რამდენ სიყალბეტს იტევს ადამიანის სული, პარალელურად იმ უეჭველი კეთილი- სა (უეჭველი, რადგანაც ყველანი უფლის შექმნილნი ვართ), რომელმაც გადაარჩინა და მოყვანა კაცობრი- ობა დღევანდელობამდე... მაგრამ ღმერთი არ დაუშვებს ამ სიყალბის გაღვიუებას და კეთილის მიქრობას, არ დაუშვებს მის შვილთა სულიერ გარდა/კალებას...

ძილმორეული სიფაქიზე. მებრძგის კედელზე სანთლის მეოხებით გართხმული ჩრდილივით. ხეები ფესვებით დაპყიდვებია დედამიწას. ტოტები ჰაერში ტივტივებენ, როგორც სათევზაოდ მომართული ანკესებისა. და მევითვლი სიზმრებს. მაგრამ თვალები კვლავ სისხლიანია – უნაყოფო ცეცხება. დროა კიყო ცრემლი სახეს გარიღებული. ილვრება სიმწიფე სხეულის – უჩემოდ. ყველაფრის ცენზორი გული. აზროვნება, როგორც კომპლექს-ნარევი ინსტინქტი.

სახლის კიბეზე მხოლოდ მარტობა ბუღობს, ჩამომჯდარა მრგვალ სახიანი ანგელოზივით. ჰაერი დაპიბილია ამოსუნთქვათა სულთამშუთავი ინტერვალებით. გამოხედვა სიბძელისა და მასზე შებნეული ვარდის-ფერი ბაფთა, თითქოს განმეორებას მპირდება. უხსოვარი არარაობა დაჩაჩანაცებულ სართულებს ითვლის უკოდველობისა. შთანთქავს და ანიოკებს საფერებელ სილუურთა ფერთას. ხავსმონდებულია სიკლიდონ-

სიგარეტის კვამლით გამოტენილი ოთახი, მაგრამ არავინ ეწევა. არც არავინ არის. არც არავინ იცის, რომ, ეს ოთახია, თან თეთრ ნისლში გასვრილი. ქუთუთო ქუთუთოზე... დროა გამოღვიძებისა. ნატესი ხესავით სიმეტრიული ყოფა, სირცხვილი შიშისა, ფეხევეშ გასათელი, მაგრამ სათხო – ის ხომ ბუნებრივისიკედილი? არა! ეს ზედმეტად ბანალურია. სიმამაც სისხლის ბურთულებში გაფითრებული. ზეთზე შესრულებული ტილო, უსუსური ხმაურისა. თეთრი ვარდები, აუცილებელი და უკადრისი... სახე დაუქამდილებელი და მაინც უზომოდ სათუთი. უთქმელი ყოველთვის რჩება ბევრი, სათქმელი ცოტა. იძულება იძულების კანტებში გადაწრდილული. ნაცრისფერ სიამოგნებას შერეკინებული გული... მაგრამ რა! გული როგორც მიღებული და დასაშვები ფორიაქი. მოჩვენებითი სიდარბასლე, მაგრამ ბუნებრივი უხერხულობა თავშეკვებულობისა. ყველაფერი უწონადოს შეასება, ვერ დავიდორჩილე და ისე იწვიმა... არ მიყვარს წვიმა... ანგარიშსწორება საკუთან გრძნობებთან – სიცივე იმიტაციისა და სული ცრემლს გაყიდებული. სხვა მსგავსება გამოიძრენა. ალტერნატივა – ან ყველაფერი ან არაფერი; თანამიმდევრული, თითქმის ზომბირებული მსვლელობა მოვლენების. ალტერნატივა დილემის ელფერშექნილი. ასოების უფორმო სილამაზე. მარტივი სირთულე და მე. ჩემშია შიმშილი კატასტროფამდე მისულ გალაქტიკისა. ჩემთან სძნავს ყურძნის ლებნებსავთ დასრესილ ფიქრს – იქ, სადაც ყოველდღურობა მაშორებს შენს სამფლობელოს. ჩემი ყურადღება შენზე მოქცეულა და კარგად მოქცეულა. გესაუბრები არაფერზე... და ვარ მხატვარი სიბრძავისა. ჩემი დამოკიდებულება ბერდება ყვავილივით გადანოლილ ქიმზე... ჩემი დამოკიდებულება – მიყვარდე... სურვილს ეშველება და როგორც პირლია მონუსხეა სიმშვიდისა, ისე მიჩენს ადგილს ცეცხლში. არავინ არავის ეტერება მტრული ცის ციურ სავანეში. გვერდზე გადგომა? რატომ?! სიტყვა, ყორლანს მოდებულ ხანძარს შეკუშვირე, რომ კლდოვანი გადაჩეხვისგან მეხსნა ქარაფშუტი დინება ტანენერნეტა ცრემლებისა. ვიმახსოვრები მომავალი გახსენებისთვის. და ახლა ძალის მოყისურვი სიახლოევ მარტივებელა ციცაბოსთან. მერამდენედ არ ვიცი რა მოვიმოქმედო, მოჩვენებითი ყველაფრისაგნ გასაქცევად, ურთიერთობის გასარითმად... გადავანყდო იგივე ფარშევანგს. იგივე მრავალფეროვნებით კითხვებისა, პასუხებისა და არა შედეგისა. გაფაციცებითი აღმოცენება შუაგულ სევდაში, აღბათ, მაინც გარდაუვალ კრიტიკად იყო მოწველი სიყვარულის ჯინიდან... ალირე, სამუდამოდ არავინ დაგელოდება! სიცოცხლის – ბედნიერების წყურვილი კლას მოლოდინს, უქებს ახალს. ჯერ პატარა და მრავალნახნაგოვანი საბადო ხარ! ჯერ სიყვარული ყვითელერანგა თაიგულებში გაგიდგამს ფესვებს... მეც შორი-ახლოს ვიქნები!..

28.08.2022

აგვისტო (აბი) №8, 2016 წ.

რას ვპითხულობო ამ პვირაში? რაბინის კუთხე

შ
ე
პ
ე
პ
ე
პ

აპარონ მდინარაში

ამ ფარაში არის შემაყი ისრაელის მეორე ნაწილი, სადაც ნათქვამია:

"და იქნება, თუ დაიცავთ ჩემს მცნებებს, რომელსაც მე გაძლიერებ ეხლა, რომ გიყვარდეთ თქვენ ღმ-ერთი და ეს სახუროთ მას მთელი გულით და სულით, მაშინ მე მოგცემთ წვიმას თქვენი მინებისთვის თავის დროზე ..... და მიირთმევთ და დანაყოფდებით. დაიცავით თქვენი გული ცოტნებისგან, რომ არ გაირყვნეთ და არ დანეციოთ სხვა ღმ-ერთების სამსახური და არ ეთაყვნოთ მათ, თორემ აინთება ჰაშემის რისხვა თვეზე ..... და არ იქნება წვიმა, და მინა არ გამოიღებს ნაყოფს და გაქრებით თქვენ კურთხეული მინიდან, რომელიც ჰაშემმა მოქცათ თქვენ ....."

ვხედავთ ნათქვამია აპარონიტურად გარკვეული: თუ არ იცხოვრებთ თორის წესით, დაინუებ უმოსავლიანობა, უწევიმობა, შიმშილი, აქედან

გამომდინარე, არ გექნებათ ძალა რომ შეეპრძოლოთ დამპყრობლებს, და გაქრებით ამ კურთხეული მინიდან, ასე უკვე იყო ორჯერ ჩვენს ისტორიაში: ჰირველად ისრაელელები დაიპყრეს და განდევნეს ისრაელიდან ბაბილონელებში, მეორედ-რომაელებში.

მივაქციოთ ყურადღება რომ სიტყვა: ვაავადთემ" თუ არის დანერილი ალეფით და "ვაყავადთემ"- თუ არის ყანით ივრითულად ნიშნავს ან დაინტებთ მსახურს ან გაქრებით. აღსანიშნავია ისიც რომ ისინი თითქმის ერთნარად გამოითქმის და აქედან გამომდინარე, ასკვნიან ჩვენი ხახმები: თუ დაინტებთ უცხო კერპების სამსახურს-გაქრებით

ისინი კითხვა: რატომ მაინცდამინს ისრაელელებს სჯი ჰაშემი - განდევნით, გარდაცვალებით? რატომ ასე მკაცრად? თორო გვაძლევს უბრალო პასუხს-რადგან ისრაელები ვართ წმინდა ერი, რომელიც გამტკიცებთ ერთი ღმ-ერ-თის არსებობას და ჰაშემი ჩვენ გვეძახის თავის არმია: "და გამოვიყვან მე ჩემს არმიას, ჩემს ხალხს ეგვიპტედა...". (შემოთ 7-4): იმ დღეს გამოვიდა ჰაშემის მთელი არმია ეგვიპტედან (შემოთ 12-41) და ამ თუ ჩვენ ვართ ჰაშემის ჯარისკაცები უნდა ვემსახუროთ მას რომელიც საჭიროა, უნდა გვესმოდეს ჩვენი პასუხი ისმგებლობა-დღე თუ ღამე, სიცხეში თუ სიცივეში,

არ უნდა ვთქვათ - "მეშინია, დავიღალე, მცივა, მცხელა..." , ჩვენი პასუხი უნდა იყოს მუდმივად: "იქნება ჸესრულებული", ასეთი უნდა იყოს ყოველი ისრაელი, და თუ არა ისევე როგორც ისჯებაინ ჯარისკაცები ბრძანების შეუსრულებლობისთვის-ასევე სჯის თავის ხალხს ჰაშემი.

ამის საპირისპიროდ როდესაც ისრაელები იცავდნენ თორას, მათთან იყო ჰაშემის მოწყალება და ისინი მუდმივად გამოდიოდნენ გამარჯვებულები ურთულესი სიტუაციებიდან.

ამ თავში არის აგრეთვე რადენიმე მიცვა-მათ შორის "გიყვარდეს სტუმარი (მოგზაური), იმიტომ რომ სტუმრები იყავით თვენ ეგვიპტის მინაზე"

ეს ნიშნავს იმას, რომ ჩემს ყურადღება უნდა მივაქციოთ რომ არაფერში ვაწევნინოთ სტუმრებს-მოგზაურებს, პირიქით გაუჟეთოთ მათ სიკეთე, დავეხმაროთ, ასევე აღსანიშნავია, რომ ეს აკრძალვა წერია მეორე აკრძალვასთან ერთად- არ მოატყუოთ ერთმანეთი, ამიტომ ასკვნის თალმუდი - ვიზც ატყუებს სტუმარს აღდვერეს 4 მცნებას: არ მოატყუოთ ერთმანეთი, არ მოატყუოთ სტუმარი, გიყვარდეთ ახლობელი, გიყვარდეთ სტუმარი.

ჰაშემშა შეგვაძლების თორის სხავლა და შესრულება.

შაბათ შალომ!

თბილისის რაბი ავრაპამ ხვოლე-სისა და რაბი გაბრიელ დავარაშვილის სახელობის იეშივის მასწავლებელმა - რაბი შიმონ წინუაშვილმა და ავრებემა - რაბი ბეცალელ ავნერ-მა წარმატებით ჩააბარეს გამოცდა იერუშალამის იეშივაში - „მიდრაშ სეფარადი“ და მიიღეს შოხეტის მოწმობა - ჰარავ კაცინის ხელმოწერით, კომპანია „ოლამი ჯორჯიას“, დირექტორ-დამფუძნებელი რაბი აპარონ მდინარაძე ულოცავს მათ და მთელი საქართველოს ებრაელობის ჯამაათს ამ დიდ წარმატებას და უსურვებს კიდევ ბევრ სასიხარულო ინფორმაციას.

საქონლის ჩამომტანი, დიდ ვაჟყაცობას იჩენდნენ: 50-იანი წლების დამდეგს, როცა საბჭოთა კავშირს სტალინის მოკვდინების ყალბი ბრალდებით ებრაელიერების საქმეშ ქარიშხალივით გადაუარა და საქართველოს ებრაელობას შორეულ შუა აზიაში ასახლებდნენ, ხელისუფლებამ ბეით ქენესეთები დაბურა. მახსოვებს, სესაკის ბეით ქენესეთი მილიციელთა, თუ სამხედრო პირთა ალყაში იყო, მასთან მიკარებასაც კი გვიკრძალავდნენ. შაბათ დილით, მე ჩემი სახლის მხრიდან, რეზო არონაშვილი კი თავისი სახლის მხრიდან, ერთდროულად მივუახლოვდით ბეით ქენესეთს. არ მიგვაკარეს, გაგვრეკეს, მერედა შევნიშნეთ, რეზო გზის გადაღმა შეგროვილი ებრაელობა, სალოცავად რომ მოსულიყვნებადა.

ამ ადამიანებმა, რომელთა სახეები ახლა სვეტებით გადმოგვყურებენ, ლოცვა მაინც არ შეწყვიტეს ბინა დაიქირავეს და იქ ადიდებდნენ ქვეყნიერების შემოქმედს. ქალაქის ხელმძღვანელობამ ეს სალოცავად დაქირავებული ბინა მაღა აღმოაჩინა. იმ დღიდან ამ სახლსაც ვეღარავინ ეკარებოდა, რადგან, იქაც მილიცი, თუ სამხედრო პირი იდგნენ, დაუმორჩილებელმა ჯამაათმა ქალაქის სხვა უბანში დაიჭირავა ოთახი — იქ განაგრძო ლოცვა, ხოლო ფრთხეულს, ამ სტრიქონების ავტორის მშობლების სახლში ფარულად კლავდნენ (მანი ახალგაზრდა შოხეტი აბრამ გაგულაშვილი, დღეს ვგონებ, ბერებებს მთავარი რაბინი), რომ ხალხს ქაშერი საკვები არ მოკლებოდა. ამიტომ მიმაჩინა ეს ადამიანები ვაჟყაცებად — ისინი თავიანთი რწმენის დაცვისათვის საბჭოთა ხელისუფლებასაც კი არ ეცუებოდნენ.

დაის, რაც სენაკის სასაფლაოზე გაკეთდა, ყოველი ამათგანის პატივსაგებია.

ოსკა მიხელაშვილი: ცხოვრება ძნელია, ყველა ვერ ახერხებს მიხედოს ნინაპართა საფლავებს, მაგრამ დღეს, როცა ეს სასაფლაო ასე დამშვენდა, აუცილებელია ჩამოვიდნენ იმათი შემკვიდრები, ვინც აქ განისვენებს, ეს საჭიროა იმისათვის, რომ ზოგიერთ ქაზე აღარ იკითხება, მის ქვეშ თუ ვინ არის დასაფლავებული. შემკვიდრები მიგვითითებენ, თუ ვინ განისვენებს ამ ადგილას. ეს კი შესაძლებელს გახდის ქაზე ხელახლა ამოიკვეთოს, თუ ვის ეკუთვნის ესა თუ ის საფლავი. ეს აუცილებელია.

ჩვენ სასაფლაოზე მუშაობას კვლავაც განვაგრძოთ. ისაკ მიხელაშვილი ცდილობს კიდევ უფრო დამშვენდეს ნინაპართა სამყოფელი.

